

POSTANOWIENIE

Dnia 6 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie z wniosku A.M.

o zbadanie w trybie art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności SSN Marcina Krajewskiego w sprawie III CB 71/23 na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 6 marca 2025 r.

- 1. odrzuca wniosek o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego;**
- 2. odrzuca wniosek o zbadanie spełnienia przez SSN Marcina Krajewskiego wymogów niezawisłości i bezstronności.**

UZASADNIENIE

Wnioskiem z 25 stycznia 2024 r. (data stempla pocztowego) powódka A.M. (dalej jako: „wnioskodawczyni”) żądała stwierdzenia braku spełniania wymogów niezawisłości i bezstronności sędziego Sądu Najwyższego Marcina Krajewskiego i wyłączenia jego osoby od rozpoznania sprawy III CB 71/23.

Jednocześnie powódka na podstawie art. 49 § 1 k.p.c. wniosła o wyłączenie od rozpoznania niniejszej sprawy sędziów Sądu Najwyższego (wymienionych w treści wniosku), powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), albowiem w jej ocenie istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość, co do bezstronności tych sędziów w sprawie, zwłaszcza w świetle zasady *nemo iudex in causa sua*.

Wnioskodawczynie wskazała, że sędzia Sądu Najwyższego Marcin Krajewski został powołany na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych ustaw (Dz. U. 2018 r. poz. 3). Wnioskodawczynie wskazała, że sędzia otrzymał nominację do orzekania w Sądzie Najwyższym uchwałą KRS Nr 330/2018 z 28 sierpnia 2021 r.

Zdaniem wnioskodawczynie wydanie wyroku przez osobę nominowaną przez organ, który cechuje się bezstronnością, może pozbawić stronę prawa do rzetelnego procesu i doprowadzić do poniesienia szkody w znacznej wartości.

Wnioskodawczynie podniosła, że z uwagi na ryzyko naruszenia naczelnych zasad wynikających z Konstytucji RP oraz Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, zasadnym jest zbadanie przez Sąd Najwyższy przedstawionych kwestii oraz stwierdzenie że sędzia Sądu Najwyższego Marcin Krajewski nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności.

Sąd Najwyższy, zważył co następuje:

Wniosek o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego podlegał odrzuceniu jako niedopuszczalny. Wniosek ten został bowiem złożony w treści wniosku o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Marcina Krajewskiego wymogów niezawisłości i bezstronności, a zatem jeszcze przed wyznaczeniem składu orzekającego w niniejszym postępowaniu. Tymczasem w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 lipca 2019 r., I NOZP 1/19, Sąd Najwyższy rozstrzygnął, że wniosek o wyłączenie sędziego niewyznaczonego do rozpoznania sprawy jest niedopuszczalny, przy czym sędzia objęty takim wnioskiem o wyłączenie może zasiadać w składzie sądu rozpoznającego ten wniosek. Stanowi o tym również obecnie wprost art. 53¹ § 1 pkt 3 k.p.c.

Przechodząc do wniosku o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Marcina Krajewskiego wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie III CB 71/23 wskazać należy, że wniosek powódki złożony w trybie art.

29 § 5 u.SN jest niedopuszczalny i podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych (art. 29 § 10 u. SN).

Zgodnie z dyspozycją art. 29 § 6 u. SN wskazano w stosunku do jakiej kategorii spraw może zostać złożony wniosek o przeprowadzenie tzw. testu niezależności i bezstronności sędziego Sądu Najwyższego. Ustawodawca przewidział, że katalog wymienionych przypadków jest zamknięty. W tym przepisie nie mieści się samo postępowanie wskazane w art. 29 § 6 u. SN, a zatem tzw. postępowanie testowe, choć już dopuszczalne jest złożenie wniosku na tej podstawie co do składu SN, do którego trafi odwołanie od wyników tego postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 sierpnia 2024 r. I NB 3/24).

Skoro zatem nie jest dopuszczalne złożenie wniosku opartego na podstawie z art. 29 § 5 u. SN w odniesieniu do składu wylosowanego do przeprowadzenia postępowania testowego, to wniosek podlega odrzuceniu.

Ustawodawca nie sprecyzował przy tym, jaki skład Sądu Najwyższego jest właściwy do zbadania dopuszczalności wniosku, w tym spełnienia wymagań formalnych i terminowości jego złożenia, a w konsekwencji ewentualnego odrzucenia.

Art. 29 § 15 u.SN zawiera jedynie określenie składu właściwego do "rozpoznania" wniosku, co wskazuje na rozstrzygnięcie o charakterze merytorycznym, do którego należy uwzględnić wniosek albo jego oddalenie, które to rozstrzygnięcia mogą zapaść po dokonaniu kontroli formalnej wniosku.

Należy zauważyć, że pojęcie "rozpoznawać" nie ma w przepisach prawa procesowego i ustrojowego w pełni utrwalonej treści, co wyłącza możliwość prostego odnoszenia jego znaczenia przyjętego na tle określonej regulacji do innych przepisów kodeksu, w związku z czym prawidłowe odczytanie jego sensu powinno być poprzedzone zawsze analizą kontekstu językowego, w jakim zostało użyte, i odwołaniem się do adekwatnych argumentów celowościowych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lutego 2023 r., III CB 5/23).

Przyjęcie, że odrzucenie wniosku o test jest rozpoznaniem tego wniosku, oznaczałoby, że o odrzuceniu wniosku - z powodu braków formalnych, z powodu złożenia z naruszeniem terminu lub z powodu niedopuszczalności z innych

przyczyn - musiałby każdorazowo decydować skład 5 sędziów, po uprzednim wysłuchaniu sędziego, którego wniosek dotyczy (art. 29 § 15 u.SN) (zob. postanowienie SN z 14 grudnia 2024 r., III CB 74/24). Zatem już z racji funkcjonalnych, wąskie rozumienie powołanego przepisu, znajduje uzasadnienie. Przyjęcie odmiennego stanowiska, doprowadziłoby bowiem do daleko idących konsekwencji, a mianowicie konieczności orzekania o odrzuceniu wniosku, także w przypadku złożenia go po terminie, przez pięcioosobowy skład sędziowski oraz uprzedniego przeprowadzenia wysłuchania sędziego, objętego takim wnioskiem (zob. postanowienie SN z 8 marca 2023 r., III CB 4/23).

Jak też słusznie wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego niedostrzeżenie braków formalnych wniosku przez prezesa sądu nie zwalnia wyznaczonych do rozpoznania sprawy sędziów z obowiązku kontroli tych braków. Jako że nie jest to rozstrzygnięcie merytoryczne, lecz formalne dokonywać go powinien w pierwszym rzędzie sprawozdawca albo przewodniczący składu. Nadmienić trzeba, że dostrzeżenie istnienia braków formalnych na późniejszym etapie, tj. po przystąpieniu do rozpoznania wniosku, tj. w trybie przepisów art. 29 § 15 u.SN nie zwalnia z obowiązku odrzucenia wniosku, z tym, że rozstrzygnięcie to spoczywa wówczas na składzie sądu, który przystąpił do oceny wniosku. Prawidłowym postępowaniem jest więc dokonanie kontroli formalnej na możliwie wczesnym etapie postępowania wnioskowego, niezwłocznie po wniesieniu wniosku, w pierwszym rzędzie przez prezesa sądu (Prezesa Izby), przewodniczącego albo sędziego sprawozdawcę bez konieczności angażowania w procedurę oceny formalnej całego składu wyznaczonego przecież do dokonania oceny merytorycznej, o ile jest dopuszczalna (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 grudnia 2022 r., I NB 3/22; z 15 listopada 2022 r., III CB 10/22; z 27 sierpnia 2024 r. I NB 3/24).

Wobec ustalenia, że w ustawie o Sądzie Najwyższym brak jest regulacji co do składu właściwego do odrzucenia wniosku, do postępowania toczącego się na jego skutek dotyczącego sprawy cywilnej, należy zastosować odpowiednio przepisy o zażaleniu stosownie do art. 29 § 24 u.SN.

Wprawdzie nakazane w art. 29 § 24 u.SN odpowiednie zastosowanie przepisów o zażaleniu może wskazywać na art. 397 § 1 k.p.c., jednak zgodnie

z tym przepisem, w brzmieniu obowiązującym od dnia 28 września 2023 r. (nadanym mu ustawą z 7 lipca 2023 r.(Dz. U. poz. 1860) zmieniającą ustawę kodeks postępowania cywilnego) „sąd rozpoznaje zażalenie na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego”, a skoro ten przepis wspomina o "rozpoznaniu" zażalenia, to został wyłączony przez art. 29 § 15 u.SN (nakazujący rozpoznanie wniosku w składzie 5 sędziów) (zob. postanowienie SN z 14 grudnia 2024 r. III CB 74/24). Biorąc jednakże pod uwagę powyższe rozważania dotyczące istoty odrzucenia wniosku, uzasadnionym jest przyjęcie, iż odrzucenie wniosku następuje w składzie jednoosobowym, na posiedzeniu niejawnym na mocy art. 367¹ § 2 w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. w związku z art. 29 § 24 u.SN.

Należy podkreślić, że stanowisko co do składu jednoosobowego odrzucającego wniosek na podstawie art. 29 § 10 u.SN jest ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. m.in. postanowienia SN: z 15 listopada 2022 r., III CB 10/22; z 21 grudnia 2022 r., I NB 3/22; z 7 marca 2024 r., III CB 32/23; z 25 kwietnia 2024 r., III CB 39/24; z 10 maja 2024 r., III CB 7/24; z 27 sierpnia 2024 r., I NB 3/24; z 11 lipca 2024 r., III CB 49/24; z 20 listopada 2024 r., III CB 90/24; z 14 grudnia 2024 r. III CB 74/24).

Biorąc powyższe pod uwagę, orzeczono jak w sentencji.

(M.M.)

[r.g.]